

Total number of printed pages : 12

27T SANS

2017

SANSKRIT

Full Marks : 100

Pass Marks : 30

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

Q. No. 1 carries 1 mark each	1×10 = 10
Q. No. 2 carries 5 marks each	5×4 = 20
Q. No. 3 carries 6 marks	6×1 = 6
Q. No. 4 carries 2 marks each	2×4 = 8
Q. No. 5 carries 3 marks	3×1 = 3
Q. No. 6 carries 6 marks	6×1 = 6
Q. No. 7 carries 5 marks	5×1 = 5
Q. No. 8 & 9 carry 4 marks each	4×2 = 8
Q. No. 10, 11, & 12 carry 3 marks each	3×3 = 9
Q. No. 13 carries 2 marks each	2×2 = 4
Q. No. 14 & 15 carry 1 mark each	1×7 = 7
Q. No. 16 carries 2 marks each	2×2 = 4
Q. No. 17 carries 10 marks	10×1 = 10
	<hr/>
	Total = 100

Contd.

1. Answer each of the following questions by writing only the actual correct word : 1×10=10

তলৰ প্রশ্নবোৰৰ প্ৰত্যেকটোৰ উত্তৰত কেৱল প্ৰকৃত আৰু শুদ্ধ শব্দ লিখাঁ :

- (a) What is the name of the canto XIII of the Raghuvamśam ?

‘ৰঘুবংশম’ৰ ত্ৰয়োদশ সৰ্গটোৰ নাম কি ?

- (b) The author of the Raghuvamśam is _____.
(Fill in the blank)

‘ৰঘুবংশম’ৰ গ্ৰন্থকাৰ হ’ল _____ । (খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

- (c) How many chapters are there in the Śrīmadbhagavadgītā ?

‘শ্ৰীমদ্ভগৱদ্গীতা’ত কেইটা অধ্যায় আছে ?

- (d) What is the source book of the Gītā ?

‘গীতা’ৰ আধাৰ গ্ৰন্থখন কি ?

- (e) Which is the source book of the drama Nāgānandam ?
(Choose the correct answer)

‘নাগানন্দম্’ নাটকৰ আধাৰ গ্ৰন্থ কোনখন ? (শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

- (i) रामायणम्

- (ii) महाभारतम्

- (iii) कथासरितसागरः

- (f) Who is the hero of the drama Nāgānandam ?

‘নাগানন্দম্’ নামৰ নাটকখনৰ নায়ক কোন ?

- (g) Who is the writer of the Prayoga-ratnamālā Vyākaraṇa ?

‘প্ৰয়োগৰত্নমালা ব্যাকৰণ’ৰ ৰচক কোন ?

- (h) Fill in the blank :

খালী ঠাই পূৰণ কৰা :

“..... व्याकरणम् स्मृतम्॥”

- (i) Give a Sanskrit equivalent of the word ‘पन्नग’।

‘পন্নগ’ শব্দটোৰ এটা সংস্কৃত প্ৰতিশব্দ দিয়া।

- (j) Write the name of the Sanskrit Novel written by Dr. Viśwanārāyaṇa Śāstri.

ড. বিশ্বনাৰায়ণ শাস্ত্ৰীয়ে লিখা সংস্কৃত উপন্যাসখনৰ নাম লিখা।

2. Translate **four** of the following taking one from each part :

5×4=20

তলত দিয়া প্রতিটো অংশৰ পৰা এটাকৈ বাছি মুঠ চাৰিটাৰ অনুবাদ কৰা।

Part I / প্রথম অংশ

(a) वैदेहि ! पश्यामलयात् विभक्तं
मत्सेतुना फेनिलमम्बुराशिम ।
छायापथेनेव शरत्प्रसन्नम्
आकाशमाविष्कृत चारुतारम् ॥

(b) वेलानिलाय प्रसृता भुजङ्गाः
महोर्मिस्फूर्जथुनिर्विशेषाः ।
सूर्याशुसम्पर्कसमृद्धरागै-
र्व्यज्यन्त एते मणिभिः फणस्थैः ॥

Part II / দ্বিতীয় অংশ

(c) क्लैब्यं मास्म गमः पार्थ नैतत्त्वय्युपपद्यते ।
क्षुद्रं हृदयदौर्बल्यं त्यक्त्वोत्तिष्ठ परन्तप ॥

(d) वासांसि जीर्णानि यथा विहाय
नवानि गृह्णाति नरोऽपराणि ।
तथा शरीराणि विहाय जीर्णा-
न्यान्यानि संयाति नवानि देही ॥

Part III / তৃতীয় অংশ

(e) पुत्रक, कथं समाश्वसिमि ? किमेकपुत्र इति कृतानुकम्पेन निवर्तितोऽसि नागराजेन ? हा
कृतान्तहतक । कथमिदानीं त्वया निर्घृणहृदयेनैवं विस्तीर्णे जीवलोके मम पुत्रक एव स्मृतः ?
सर्वथा हतास्मि मन्दभागिनी ।

(f) अये । इयमसौ योषित् । (शङ्खचूडं दृष्ट्वा) नूनमनेनाप्यस्याः सुतेन भवितव्यम्, यदर्थमाक्रन्दति
(समन्तादवलोक्य) न खलु पुनः किञ्चिद् भयकारणं पश्यामि ।

Part IV / চতুর্থ অংশ

(g) 'भारतवर्षस्य प्रतिष्ठे द्वे संस्कृतं संस्कृतिस्तथा ।' इति प्रसिद्धवचनानुसारं भारतीयासु
भाषासु संस्कृतस्य विशिष्टं स्थानं वर्तते । सर्वेषां भारतीयानां भाषा तावत् संस्कृतम् । इयं हि
भाषा सर्वासां भाषाणां जननी । समग्रमेव भारतवर्षं संस्कृतस्य क्षेत्रं भवति । अत एव तदन्तरा
भारतं कुतो भारतं भवितुमर्हति ?

(h) असमराज्ये कस्मात् कालात् संस्कृतस्य अध्ययनादि प्रचलित आसीत् तत्तु सम्यग्भावेन
सनिश्चयं वा वक्तुं न शक्यते । सप्तम शतिकायां प्राग्ज्योतिषपुरस्य राज्ञां ताम्रलिपिः अथवा
शिलालिपिः प्रमाणयति यत् तस्मिन् काले संस्कृतस्य व्यवहारः आसीदेव ॥

3. Explain with reference to the context **any one** of the following verses : 1+1+4=6

তলৰ শ্লোকবোৰৰ যিকোনো এটাৰ প্ৰসঙ্গ সঙ্গতি দৰ্শাই ব্যাখ্যা কৰা।

(a) तां तामवस्थां प्रतिपद्यमानं
स्थितं दश व्याप्य दिशो महिम्ना।
विष्णोरिवास्यानवधारणीयम्
ईदृक्तया रूपमियत्तया वा॥

(b) त्रेताग्निधूमाग्रमनिन्द्यकीर्ते —
स्तस्येदमाक्रान्तविमानमार्गम्।
घ्रात्वा हविर्गन्धि रजोविमुक्तः
समश्नुते मे लघिमानमात्मा॥

4. (a) Account for the case ending in 'वैदेहि' in Q. No. 2(a) and वासांसि in Q. No. 2(d) 1×2=2

প্ৰশ্ন সংখ্যা 2(a) ত থকা 'বৈদেহি' আৰু প্ৰশ্ন সংখ্যা 2(d) ত থকা বাসাংসি পদ দুটাৰ বিভক্তি নিৰ্ণয় কৰা।

(b) Derive 'उपपद्यते' in Q. No. 2(c) and गृह्णाति in Q. No. 2(d). 1×2=2

প্ৰশ্ন সংখ্যা 2(c) ত থকা 'উপপদ্যতে' আৰু প্ৰশ্নসংখ্যা 2(d) ত থকা 'গৃহ্ণাতি' পদ দুটাৰ ব্যুৎপত্তি লিখা।

- (c) Name and expound the Samasas of 'भुजङ्ग' and 'वेलानिलाय' in Q. No. 2(b). 1×2=2

প্ৰশ্ন সংখ্যা 2(b) ত থকা 'ভুজঙ্গ' আৰু 'বেলানিলায়' পদ দুটাৰ ব্যাসবাক্যসহ সমাসৰ নাম লিখা।

- (d) Write a brief note on 'छायापथ'। 2

'ছায়াপথ' সম্বন্ধে এটি সংক্ষিপ্ত টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

5. Elucidate the idea contained in **any one** of the following : 3

তলৰ যিকোনো এটাৰ ভাৱ-সম্প্ৰসাৰণ কৰা :

(a) नैनं छिन्दन्ति शस्त्राणि नैनं दहति पावकः।
न चैनं क्लेदयन्त्यापो न शोषयति मारुतः॥

(b) जातस्य हि ध्रुवो मृत्युर्ध्रुवं जन्म मृतस्य च।
तस्मादपरिहार्येऽर्थे न त्वं शोचितुमर्हसि॥

6. Write after Śrīmadbhagavadgītā, chapter II, the description of the yoga of selfless action (Niṣkāma Karma) 6

শ্ৰীমদ্ভগবদ্গীতাৰ দ্বিতীয় অধ্যায় অনুসৰি নিষ্কাম কৰ্মৰ বিষয়ে লিখা।

Or

Write short notes on : (any three) 2×3=6

চমু টোকা লিখা : (যিকোনো তিনিটা)

हृषीकेशः ; श्रीभगवान् ; सांख्ययोग ; परन्तपः ; धनञ्जयः ; योगक्षेम।

7. Give the beautiful description of the confluence of the Ganges and Yamunā as you find in the 13th Canto of the Raghuvamśam. 5

বঘুবংশ মহাকাব্যৰ ত্ৰয়োদশ সৰ্গত পোৱা ধৰণে গঙ্গা আৰু যমুনাৰ সঙ্গমৰ এটি মনোৰম বৰ্ণনা দিয়াঁ।

Or

Give the description about ascetic Sutikṣṇa.

সুতীক্ষ্ণ মুনিৰ বিষয়ে বৰ্ণনা দিয়াঁ।

8. "..... অনুদিনমাহারयति स्म वैनतेयः।"

Who is the speaker here ? Whom did he say this ? Who is meant by 'वैनतेयः' ? Derive the word वैनतेयः ? 1+1+1+1=4

ইয়াত বক্তা কোন ? বক্তাই কাক এই কথা কৈছিল ? 'বৈনতেয়' পদে কাক বুজাইছে ? 'বৈনতেয়' পদৰ ব্যুৎপত্তি লিখাঁ।

9. "अहो जगद्विपरीतमस्य महासत्वस्य चरितम्"

Who is the speaker here ? Who is महासत्व referred to here ? What is the intention of the speech of the speaker ? 1+1+2=4

ইয়াত বক্তা কোন ? ইয়াত উল্লেখ কৰা 'মহাসত্ব' জন কোন ? বক্তাৰ কথাৰ তাৎপৰ্য কি ?

10. 'शास्त्रेष्वद्यं व्याकरणम्' Explain briefly. 3

'शास्त्रेष्वद्यं व्याकरणम्' কথাষাৰি চমুকৈ বুজাই লিখাঁ।

11. Write a note on the contribution of Ācārya Manoranjan Sāstrī or Dr. Biswanārāyaṇa Sāstrī to Sanskrit literature. 3

সংস্কৃত সাহিত্যলৈ আচাৰ্য মনোৰঞ্জন শাস্ত্ৰী অথবা ড. বিশ্বনাৰায়ণ শাস্ত্ৰীৰ অৱদানৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখাঁ।

12. Fill in the blanks : 1×3=3

খালী ঠাই পূৰণ কৰা।

पठामि संस्कृतं _____ वदामि _____ सदा।

_____ संस्कृतं सम्यग् वन्दे संस्कृतमातरम्॥

13. Explain with examples **any two** of the following : 2×2=4

তলৰ যিকোনো দুটা উদাহৰণেৰে সৈতে ব্যাখ্যা কৰা।

येनाङ्गविकारः ; रुच्यर्थानां प्रीयमाणः ; अपादाने पञ्चमी ; यतश्च निर्धारणम् ; आधारोऽधिकरणम्॥

14. Choose the correct words for **any three** of the following : 1×3=3

তলৰ যিকোনো তিনিটা শুদ্ধ পদ বাছি উলিওৱা।

(a) कुमारी / कुमारा / कुमारिणी is the feminine formation for 'कुमार'

'कुमार' পদৰ স্ত্ৰীলিঙ্গ কুমারী / কুমারা / কুমারিণী।

(b) कृषकाः क्षेत्रे विवदन्ति / विवदन्ते।

(c) सः अध्ययनात् विरमते / विरमति।

(d) परा-जि+लोट् third person singular becomes पराजयतु/पराजयताम्
परा-जि+लोट् प्रथम पुरुषस्य एकवचनत पराजयतु/पराजयताम् इति।

(e) सः गङ्गामुपतिष्ठते / उपतिष्ठति॥

15. Account for case-ending in **any four** of the following underlined words : 1×4=4

তলৰ যিকোনো চাৰিটা আঁচটনা পদৰ বিভক্তি নিৰ্ণয় কৰা।

(a) सः हरि भजति।

(b) शिक्षकेन सह छात्राः आगच्छन्ति।

(c) दरिद्राय धनं यच्छेत्।

(d) दुग्धे माधुर्यं वर्तते।

(e) विषस्य पानात् मृत्युः भवति॥

(f) अरण्ये वृक्षाः सन्ति॥

16. Name and expound the Samāsas in **any two** of the following : (1+1)×2=4

তলৰ যিকোনো দুটাৰ ব্যাসবাক্যৰ সৈতে সমাসৰ নাম লিখা।

रक्तजवा ; द्वित्रा ; दुर्भिक्षम् ; राजपुत्रः ; स्थितप्रज्ञः ; इन्द्रावरुणौ॥

7. Write an essay on **any one** of the following in simple Sanskrit. 10

তলৰ যিকোনো এটাৰ বিষয়ে সৰল সংস্কৃতত ৰচনা লিখা :

(a) श्रीमद्भगवद्गीता

(b) महाकविः कालिदासः

(c) रामायणम्

(d) शरत्कालः

(e) संस्कृतभाषाया महत्त्वम्॥

— x —